

Za Božič

Priloga »Slovenskega gospodarja«

Gluhec in mutec na poti k polnočnici.

Trpin Peter.

Prehlad je zapotegnil Petru noge v mladosti in mu jih sključil v kolenu tako, da se je lahko pomikal naprej samo po štirih. V vsako roko je vzel desko z ročajem, na kolenih je imel privezane debele podplate in s to pomočjo se je kretal še precej urno.

Po župniji Sv. Jurija na Remšniku ob severni meji je sekal sključeni Peter za boljše posestnike na Radlu steljo skozi celo leto. To opravilo, kateremu je bil kos, ga je skromno preživljalo ter oblačilo. Sicer je bil zdrav in krepak, ni tožil o bolečinah v nogah, le z enega mesta na drugega je mogel samo po vseh štirih in radi tega je bil pomilovanja vreden revež, ki posebno v zimskem času ni mogel nikamor izpod strehe in je bil navezan na nekatere gruntarske postojanke po danes obmejnem pogorju.

Za Veliko noč in po parkrat v poletju se je upal Peter s hriba k fari, kjer je lepo opravil svoje dolžnosti kot krščena duša in je bilo njegovo zgledno obnašanje v cerkvi živa pridiga in spodbuda za staro in mlado. Ob priliki obiskov hiše božje je bil vsikdar gost župnišča, kjer je na drobno razkladal, kaj vse je izrednega doživel, odkar je moral od cerkve nazaj na šiht. Nikdar se ni pritoževal radi življenjske usode, ki ga je priklenila na tla in je bil vedno prepričanega mnenja, da je tako volja božja in bogznanj kaj bi bilo iz njega, če bi hodil z lahkoto ter ravno. Vsakdanjo hrano in raševinasto obleko si je služil z delom, s prenočišča po hlevih ga ni nikdo podil, več pa tirjal ni od življenja, saj razun domače fare sveta sploh poznal ni.

Peter je govoril veliko, poslušal pa malo, ker je bil precej gluhi in se je lahko razgovarjal le s hribovci, ki se razumejo na pogovor s kazanjem in pri taki izmenjavi misli je bil Peter prav spretno doma.

Edina želja.

Skromna, nepokvarjena trpinska duša, imel je samo eno željo, da bi bil vsaj enkrat v svojem življenju pri polnočnici, katere si ni mogel prav predstavljati. Za njega je bila sv. maša le tekom predpoldneva pri polni solčni luči in ne sredi temne noči, ko prižgejo vse luči po cerkvi in se sosedi ter znanci med seboj poznajo pri plapolanju sveč.

S Petrovo polnočnico je bila vsako leto smola. Ali snega sploh ni bilo, ali pa preveč. V suhi in ostrji zimi se ni upal s hriba radi mraza, nesti ga tudi ne bi bilo mogoče kot sključenega ter odraslega človeka. Za njega je prišla v poštev samo srednje zasnežena zima, v kateri bi ga na ročnih saneh potegnili v hram božji kakor usmiljena roka. Na tako srednjo zimo

je čakal Peter do svoje 40 letnice v letu 1912. Snega je zapadlo že pred Božičem za dober sanine in ta prilika bi naj utešila dobremu Petru njegovo hrepenenje, da bi bil pri sveti maši ob polnoči in bi se divil po svetišču plamenčkom vseh sveč.

Na vrhu Radla pri Kapunarju se je mudil Peter za Božič v omenjenem letu. Pri Bučniku pri podružnici Sv. Urbana je bil tedaj za hlapca gluhomni Matevž, ki se je priklatil od nekje iz Ribnice in je bil hribovskim kmetom dobrodošel za kravarja. Matevž je bil gluhi ter nem; Peter skoraj gluhi a gladkega jezika in ta dva siromaka sta se prav dobro razumela. Če sta le utegnila, sta tičala skupaj in imela z vsemi mogočimi kretnjami razgovore, da sta se smejala in bila po cele ure prav od srca vesela.

Cel goldinar je prejel Matevž od Petra na roko pod obljubo, da ga bo na samotnih saneh na sveto noč po vrhu Radla sankal od Kapunarja za Sv. Urbanom k veliki podružnici Sv. Pankracija, kjer je bila vsako leto pred vojno zelo dobro od Slovencev in Nemcev obiskana res v pravem pomenu besede slovesna polnočnica.

Peter si je nabavil za poset cerkve ob polnočnici novo raševinasto obleko z zelenimi obšitki; nov klobuk mu je pa prinesel gospodar in celi Radl je že znal, da bo sključeni Peter za 40 letnico prvič pri polnočnici in bo tako osrečen kakor še nikoli v življenju.

Ni treba še posebej poudarjati, da je bil dogovor med Petrom in Matevžem natančen v vse podrobnosti in predvidene vse morebitnosti, ki bi ju lahko srečale in doletele na ne ravno kratki poti od Kapunarja do Sv. Pankracija. Peter se ni maral pojaviti v cerkvi tik pred pričetkom polnočnice. Kaj še! Najmanj eno uro pred službo božjo sta morala biti na cilju, ker Peter je hotel biti na stopnici pred glavnim oltarjem ob enajsti uri, da bi se lahko zahvalil Bogu za milost polnočnice in da ga bo videl vsak, ki bo prestopil cerkveni prag in znal, da se je izpolnila Petrova edina želja po preteku toliko let.

Na poti.

Na božično noč leta 1912 je bil sneg, kakor pravijo hribovci ob severni meji, tako pri eni »dabi«, a prav do kosti mrzel veter je tutil s hribov v grabe in nanašal zamete, ki so pa Radelčanom vsi dobro znani.

Bučnikov mutec je pri Kapunarju na sveti večer večerjal in tako ob pol desetih se je skobacal Peter na sani in v imenu božjem je nastopil rajžo po grebenu prvič v svojem življenju v noči. Sani so kar same tekle po trdem snegu in prav kmalu sta bila pri Bučniku, kjer so ju povabili v hišo, da so lahko pri luči in na glas občudovali Petrovo novino, radi ka-

tere bo žel sigurno od cele cerkve priznanje.

Tale pohvala je bila Petru vse in je že komaj čakal, da je bil zopet na saneh, katere je vlekel močni mutec z eno roko brez vsakega napora. Ko sta bila enkrat na vrhu grebena nad Bučnikom, je bilo do Pankracija precej navzdol in je Matevž dajal sanem le še pravo smer. Za zgrešiti pot ni bila. Gaz je peljala po vrhu in ob koncu pogorja je stal Sv. Pankracij in vabil iz noči vernike.

Romar Peter in voznik Matevž sta med celo vožnjo molčala, ker je to zahtevala svečanost noči in je razgovor med gluhomnim in skoraj gluhim v nočni tmini toliko kot izključen. Peter je molil na saneh, Matevž je kolovratil spredaj in je bil najbrž prav zadovoljen, saj je imel za tako neznanen opravček kar cel goldinar v žepu! Ni se oziral ne nazaj, ne na stran, stopal je po gazi, ki ga je morala dovesti vsak čas do cilja, kjer bo dolg oddih in enkrat proti jutru bo pa že na ležišču, kjer bo lahko spal ter drotal kar dva praznika enega za drugim.

Med celo potjo od Bučnika do Pankracija je Matevž samo enkrat zagodrnjal, ko je zadel s sanmi ob nekaj trdega in je moral z obema rokama potegniti za motvoz, da je izvlekel sani in je šlo potem do cerkve kakor bi se igral lahko.

V cerkvi.

Žive duše še ni bilo v bližini cerkve, ko je bil Matevž pred vrati zakristije Sv. Pankracija, kjer se je ustavil in se prvič ozrl, odkar je bil naložil tovariša Petra na dvorišču pri Bučniku. Kar ostrmel je. Prepričal se je z očmi in rokami, da je privlekel čisto prazne sani in da Petra ni nikjer!

Porinil je sani za cerkev, stopil v zakristijo in je kar v temi odklaštural proti glavnim vratom. Tamkaj je zmotal svoje ude v prazno spovednico in se je zamislil, kaj je neki s Petrom, da mu je izgnil s sani. Nekaj časa je prav resno gruntal, nato se je pa brez pravega zaključka toliko utrudil vsled napenjanja možganov, da je zazehal na stežaj in ko je usta zopet zapahnil, je že naslonil debelo glavo v kot in je zaspal, kakor bi se ne bilo prav nič zgodilo. Predramil ga je močan sij številnih luči pri nabitosti polni cerkvi. Nikdo se ni zmenil zanj in čisto nemoteno je bil pri polnočnici. Razhod ljudi ga je opomnil, da je vse pri kraju in da tudi on lahko gre.

Po polnočnici.

Za cerkev je stopil, si oprtaval sani na hrbet in pri tem delu ga je zalotil stari pankraški mežnar, ki je hotel pozakleniti cerkvena vrata.

Znan mu je bil dogovor med Petrom in Matevžem. Mutec je stal pred njim z oprtanimi sanmi in Petra pa nikjer. Z vsemi mogočimi znamenji je iztiščal iz beba, da